

**СЕКЦИЈА ЗА ЗООНОЗЕ
СРПСКО ВЕТЕРИНАРСКО ДРУШТВО**

**XXII / XXIII СИМПОЗИЈУМ
ЕПИЗООТИОЛОГА И ЕПИДЕМИОЛОГА
(XXII / XXIII Епизоотиолошки дани)**

**XXII / XXIII SYMPOSIUM OF
EPIZOOTIOLOGIST AND EPIDEMIOLOGIST**

**ЗБОРНИК
КРАТКИХ САДРЖАЈА
- BOOK OF ABSTRACTS -**

**„ON-LINE“ Симпозијум
Београд, 26 - 28. април 2021. год.**

Издавач / Publisher

Српско ветеринарско друштво / Serbian Veterinary Society
Секција за зоонозе / Section for Zoonoses
Београд / Belgrade

за Издавача / for the Publisher

Проф др Милорад Мириловић

Главни и одговорни уредник / Editor in Chief

Др Тамаш Петровић, научни саветник

Технички уредник / Technical Editor

Др Тамаш Петровић, научни саветник

Штампа / Printed

SAGITTARIUS D.O.O. Суботица

Година издања / Year: 2021

Тираж / Copies: 250 примерака

ISBN-978-86-83115-41-9

ДИРОФИЛАРИОЗА КОД ДИВЉИХ МЕСОЈЕДА У ЈУЖНОМ БАНАТУ

Павле Гавриловић^{1*}, Александар Живуљ¹, Игор Тодоровић¹,
Дарко Маринковић²

¹ Ветеринарски специјалистички институт „Панчево“, Панчево, Србија

² Универзитет у Београду, Факултет ветеринарске медицине, Београд, Србија

* Аутор за кореспонденцију: pavlelula@yahoo.com

Кратак садржај

Дирофилариоза проузрокована врстом *Dirofilaria immitis* је паразитска болест паса и других карнивора. Узрочник паразитира у плућним артеријама и десном срцу правих домаћина, а за употпуњење развојног циклуса користи преко 60 врста комараца који имају улогу прелазног домаћина. Поред пса, прави домаћин могу да буду: вук, шакал, којот, лисица, мачка, дивље фелиде и неке друге врсте животиња, али се пас сматра најкомпетентнијим природним правим домаћином. У Ветеринарском специјалистичком институту „Панчево“ од 2004. године бележи се висока инциденција дирофилариозе код обдукованих паса што је био разлог да се испитивања преусмере на дивље месоједе. У периоду од 2013. до 2018. године, обдуковано је 100 лисица, 30 шакала и три вука. У отвореној десној срчаној преткомори, комори, плућној артерији и њеним гранама испитивано је присуство одраслих облика *D. immitis*. Од појединих животиња узимани су и узорци за хистопатолошко испитивање. Одрасли облици паразита доказани су код 19 лисица, 5 шакала и једног вука. Макроскопске промене у срцу и плућима установљене су само код вука у виду емболије плућа и дилатације и хипертрофије десног срца. Хистопатолошке промене манифестовале су се у плућној артерији на месту паразитирања одраслих облика паразита у виду пролиферативног ендартеритиса.

Истраживања спроведена у јужном Банату показала су да је дирофилариоза распрострањена код дивљих канида: лисица, шакала и вукова, што указује на могућност њеног одржавања у сивлатичном циклусу. Због тога у изради стратегије сузбијања дирофилариозе треба имати у виду дивље каниде као могуће резервоаре узрочника.

Кључне речи: *Dirofilaria immitis*, вук, шакал, лисица

DIROFILARIOSIS IN WILD CARNIVORES IN SOUTH BANAT

Pavle Gavrilović^{1*}, Aleksandar Živulj¹, Igor Todorović¹, Darko Marinković²

¹ Veterinary Specialized Institute "Pančevo", Pančevo, Serbia

² University of Belgrade, Faculty of Veterinary Medicine, Belgrade, Serbia

* Corresponding author: pavlelula@yahoo.com

Summary

Dirofilariosis caused by *Dirofilaria immitis* is a parasitic disease of dogs and other carnivores. The agent parasitizes the pulmonary arteries and right heart of definitive hosts, and for completion of its lifecycle uses over 60 species of mosquitoes which act as the intermediate host. In addition to the dog, the definitive host can be: the wolf, jackal, coyote, red fox, cat, wild felids and some other animal species, but the dog is considered as the most competent natural definitive host.

Since 2004, a high incidence of dirofilariosis has been recorded in necropsied dogs in the Veterinary Specialized Institute "Pančevo", the reason to aim the investigations in wild carnivores. In a period from 2013 to 2018, 100 red foxes, 30 jackals and three wolves were necropsied. The presence of adult forms of *D. immitis* was examined in the cut-open right heart atrium, ventricle, pulmonary artery and its branches. From some animals, samples were taken for histopathology. Adult forms of the parasite have been revealed in 19 foxes, 5 jackals and one wolf. Macroscopic alterations in the heart and lungs were found only in the wolf in a form of pulmonary embolism, and dilation and hypertrophy of the right heart. Histopathological lesions were observed in the pulmonary artery, at the site of parasitism of adult parasites, in a form of proliferative endarteritis.

Studies conducted in south Banat have shown that dirofilariosis is widespread in wild canids: foxes, jackals and wolves, implying the possibility of its maintenance in the sylvatic cycle. Therefore, in designing a strategy for the control of dirofilariosis, wild canids should be considered as potential reservoirs for the parasite.

Keyword: *Dirofilaria immitis*, the wolf, jackal, fox